

Олексій ЧЕРНОВСЬКИЙ,
голова Апеляційного суду Чернівецької області,
кандидат юридичних наук

ОРГАНІЗАЦІЙНО-ПСИХОЛОГІЧНІ АСПЕКТИ ВЗАЄМОДІЇ СУДДІ З ПРОКУРОРОМ

Озброївшись психолого-соціальними знаннями, суддя зобов'язаний виконувати свій професійний обов'язок – здійснювати судочинство. Суддя як модератор процесу сприймає докази та іншу інформацію сторін кримінального провадження, часто через пасивність останніх змушений ставити запитання з метою отримання додаткової інформації, необхідної для формування внутрішнього переконання. Таким чином, відбувається взаємодія судді з учасниками кримінального провадження, найактивнішими з яких є прокурор та адвокат.

Нормативна дефініція прокурора закріплена в пункті 15 ч. 1 ст. 3 Кримінального процесуального кодексу (КПК) України, його процесуальний зміст – у ст.ст. 36, 338–341 та інших статтях Кодексу. Прокурор – це центральна фігура сторони обвинувачення, яку законодавець уповноважив розпочинати та припиняти кримінальне переслідування, здійснювати процесуальне керівництво досудовим слідством та обстоювати його результати в судах.

Взаємодія судді з прокурором здійснюється як на досудовому слідстві, так і під час розгляду справи в суді. Такого роду спілкування завжди привертало увагу спеціалістів-правників та пересічних громадян–учасників процесу в контексті визначення меж його допустимості з метою запобігання та усунення можливого негативного прокурорського впливу на об'єктивність та неупередженість суддівської діяльності.

Так, у 2012 р. у ЗМІ та фахових виданнях правників США жваво обговорювалася справа «Сполучені штати проти Шолома Рубашкіна» в контексті необхідності визначення чітких меж суддівсько-прокурорської

співпраці. Зокрема, у жовтні 2007 р. Бюро імміграції та митної справи США здійснило найбільший за всю історію Сполучених Штатів рейд на підприємства з переробки агропродукції, зокрема на завод із заготівлі кошерного м'яса в м. Поствіль, штат Айова, яким керував Ш. Рубашкін, де виявило та арештувало близько 400 нелегальних працівників. Впродовж наступних 4 днів 297 арештованих визнали свою вину та групами по 10 осіб предстали перед суддею північного округу штату Айова Ліндою Ріаде (Linda Reade), котра засудила всіх до різних термінів тюремного ув'язнення, хоча зазвичай за подібні порушення покарання обмежувалося умовним терміном. Через кілька місяців адвокати Ш. Рубашкіна з'ясували, що суддя Л. Ріаде та федеральні прокурори мали зустрічі «*ex parte*» – тобто без присутності представника іншої сторони у справі – щонайменше 12 разів до рейду. На цих зустрічах вони обговорювали обвинувальні стратегії, число арештів, кримінальних справ, логістику та інші питання, що стосуються федерального розслідування. У касаційній скарзі до Верховного Суду США адвокати Ш. Рубашкіна порушили серйозне правове питання: чи є ця очевидна змова між суддею Л. Ріаде та федеральними прокурорами свідченням неякісного судочинства до такої міри, яка позбавила Ш. Рубашкіна права на справедливий суд? Тобто питання полягало не в тому, чи була фактично суддя Л. Ріаде упередженою щодо Ш. Рубашкіна, а в тому, чи зміг би будь-який сторонній спостерігач поставити під сумнів її неупередженість взагалі.

Не дочекавшись рішення касаційної інстанції, значна частина науковців та практиків США різко засудили подібні дії судді. Участь судді Л. Ріаде у плануванні згаданого рейду, найбільшою мішенню якого виявився Ш. Рубашкін, запламувала судовий процес неприпустимим проявом упередженості з її боку. Крім того, Л. Ріаде як колишній федеральний прокурор занадто близько перейнялася інтересами прокурорів та міграційного бюро США, чим порушила принцип неупередженості. На думку колег Л. Ріаде, їй треба було передбачити подібні наслідки зустрічей «*ex parte*» та передати цю справу на розгляд іншому судді¹.

У вітчизняній практиці це питання більшою мірою врегульоване, зокрема ст.ст. 75–76 КПК України, які визначають перелік обставин, що виключають участь слідчого судді, судді та присяжного в кримінальному провадженні. Проте майже в кожному вітчизняному суді існує практика консультування прокурорів, слідчих і навіть оперативних працівників з приводу слідчих дій, необхідних і достатніх для постановлення в майбутньому обвинувального вироку у справі. Подібні дії автоматично виключають принципи об'єктивності та неупередженості судді в цих справах.

Питання меж взаємодії судді та прокурора турбує не лише науковців та юристів-практиків, а й політичне керівництво різних країн.

¹ Див.: Lara Bazelon. Judges and prosecutors: Where is the line between cooperation and collusion? // The National Law Journal. – 2012. – September 24.

Зокрема, на запит Комітету міністрів Ради Європи висловити думку щодо взаємовідносин між суддями та прокурорами Консультативна рада європейських суддів (КРЕС) і Консультативна рада європейських прокурорів (КРЕП) погодилися з наведеним нижче (Бордоська декларація від 8 грудня 2009 р.).

Суспільство заінтересоване в тому, щоб верховенство права було гарантоване шляхом справедливого, неупередженого та ефективного здійснення правосуддя. Прокурори та судді забезпечують на всіх стадіях судового розгляду гарантію прав та свобод людини, а також захист громадського порядку. Це охоплює повагу до прав обвинувачених та потерпілих. Рішення прокурора про відмову від обвинувачення повинно бути відкритим для судового перегляду. Потерпілому має бути надано право звернутися у справі безпосередньо до суду.

Справедливе відправлення правосуддя потребує рівності у правах обвинувачення та захисту, а також поваги до незалежності суду, дотримання принципу розподілу влади та обов'язкової сили остаточних судових рішень.

Належне виконання різних, проте взаємодоповнюючих функцій суддями та прокурорами є необхідною гарантією справедливого, неупередженого та ефективного відправлення правосуддя. Судді та прокурори мають бути незалежними у здійсненні своїх повноважень, а також діяти незалежно один від одного.

Роль суддів, а у відповідних випадках – судів присяжних полягає у належному розгляді справ, переданих їм прокуратурою, без будь-якого неправомірного впливу з боку обвинувачення чи захисту, чи будь якої іншої сторони.

Правоохоронні та, де це є прийнятним, дискреційні повноваження прокуратури на етапі досудового слідства потребують, щоб статус прокурорів був гарантований законом на якомога вищому рівні подібно до статусу суддів. Вони повинні бути незалежними і самостійними у процесі прийняття рішень та при здійсненні своїх функцій справедливо, об'єктивно та неупереджено.

КРЕС і КРЕП посилаються на прецедентну практику Європейського суду з прав людини щодо пункту 3 ст. 5 та ст. 6 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод. Зокрема, на рішення, якими Суд визнав вимогу незалежного від виконавчої влади та інших сторін здійснення будь-якою уповноваженою законом особою судової влади, але не заперечуючи підпорядкування вищому незалежному судовому органу. Будь-яке передання судових функцій прокурорам має обмежуватися, зокрема, у справах про призначення незначного покарання, і не повинне поєднуватися із правом виступати обвинувачем у тій самій справі; не має завдавати шкоди праву обвинувачених на отримання рішень у таких справах, постановлених незалежним та неупередженим органом, що здійснює судові функції.

Для забезпечення незалежного статусу прокурорів необхідним є дотримання деяких мінімальних вимог, зокрема:

- щоб їх позиція та діяльність не була предметом впливу чи втручання з боку будь-якого зовнішнього джерела поза межами самої прокурорської служби;

- щоб їх призначення, просування по службі, гарантії перебування на посаді, в тому числі можливість переведення лише на підставі закону або за їхньою згодою, та умови оплати праці забезпечувалися законом.

У державі, яка керується принципом верховенства права, в якій прокуратура має ієрархічну структуру, ефективність прокурорської служби, пов'язаної з виконанням обов'язків державних обвинувачів, тісно пов'язана з наявністю прозорих правил щодо їх повноважень, підзвітності та відповідальності. Вказівки прокурорам повинні даватись у письмовому вигляді відповідно до закону та, де це передбачено, оприлюднених інструкцій та критеріїв діяльності прокуратури. Перегляд на підставі закону рішення прокурора про порушення кримінальної справи чи відмову в цьому має бути безстороннім та об'єктивним. У будь-якому випадку належна увага має надаватись інтересам потерпілого.

Для належного відправлення правосуддя важливим є дотримання загальноприйнятих правових принципів та етичних норм фахівцями, залученими до судового процесу. Підвищення кваліфікації, що передбачає і навчання методам управління, є і правом, і обов'язком суддів та прокурорів. Таке навчання має проводитися на основі безсторонності, а також має регулярно та об'єктивно оцінюватися щодо його ефективності. Там, де це доцільно, спільне навчання суддів, прокурорів та адвокатів з тем, що становлять спільний інтерес, може сприяти досягненню найвищої якості правосуддя.

В інтересах суспільства також необхідно, щоб засоби масової інформації забезпечувалися необхідними відомостями для інформування громадськості про діяльність судової системи. Компетентні органи повинні надавати таку інформацію з урахуванням, зокрема, необхідності дотримання принципу презумпції невинуватості обвинуваченого, права на справедливий суд та права на повагу до приватного та сімейного життя усіх осіб, які беруть участь у процесі. Судді і прокурори повинні розробити кодекс добросовісної практики або інструкції про взаємодію із засобами масової інформації для кожної з цих професій.

І прокурори, і судді є основними фігурами в міжнародному співробітництві із судових питань. Тому необхідно зміцнювати взаємну довіру між компетентними органами різних країн. У цьому контексті обов'язковою умовою є те, щоб інформація, накопичена прокурорами у рамках міжнародного співробітництва та, яка застосовується у ході судового процесу, мала прозорий зміст та походження, а також була доступною суддям та всім сторонам з метою ефективного захисту прав людини і основоположних свобод.

Для розуміння психологічних особливостей прокурора необхідно сприймати його як складову правоохоронної системи країни, одну з його ланок. Прокурор не працює у вакуумі, на нього впливає оточення, до істотних характеристик якого доцільно віднести саму природу організації, в якій він працює, кількісні методи вимірювання успіху в роботі та його місце в правоохоронній системі.

Проведений аналіз поданих прокурорами апеляцій на вироки загальних судів Чернівецької області свідчить про вузьке бачення прокурорами своєї ролі в кримінальному процесі, яка зводиться до збільшення кількості обвинувальних вироків та тяжкості покарань. Хоча місія прокурора в кримінальному процесі набагато ширша, і полягає вона у сприянні встановленню об'єктивної істини у кожній справі. Пошук правди – обов'язок не тільки судді, а й прокурора. Крім того, прокурор зобов'язаний дотримуватися високих стандартів як на досудовому слідстві, так і в суді, оскільки на відміну від адвоката наділений потужнішими процесуальними інструментами, до яких належить можливість розпочинати кримінальне переслідування, користуватися допомогою десятків досвідчених слідчих тощо. «Тому найважливішим завданням прокурора має бути досягнення справедливості, а не гарантоване засудження особи»¹.

Проте сучасні прокурори як континентальної, так і англо-саксонської систем права своїм завданням вбачають засудження особи як прояв логічного завершення кримінального провадження. Це явище в науковій літературі отримало назву «засуджувальна психологія».

Набір переконань та установок прокурора, спрямованих на підтримку його позиції щодо необхідності засудження особи, і є «засуджувальною психологією». Такий прокурор заздалегідь вважає особу винною, обґрунтовуючи свої передчасні висновки тим, що невинувата особа ніколи б і не потрапила в лещата системи. Прокурор сприймає судову систему лише як засіб, з яким він змушений працювати, щоб винна особа отримала заслужене покарання. Результатом такого ставлення є спотворення основного покликання прокурора – шукати справедливість².

Доктор права університету штату Меріленд Джордж Фелкenez (George T. Felkenes) провів ряд наукових досліджень за загальною назвою «Прокурор: погляд на реальність», за результатами яких дійшов таких висновків. Розвиток «засуджувальної психології» безпосередньо пов'язаний з досвідом прокурора. Зокрема, окружні прокурори, які більше переймалися засудженням особи, мали в середньому удвічі більший стаж роботи за тих колег, котрі своїм завданням ставили пошук справедливості. Більше половини опитаних прокурорів зазначили, що не вважають особу невинуватою, аж поки її невинуватість не буде доведено в суді, тобто фактично дотримуються презумпції винуватості особи. Багато прокурорів вважають, що якщо справа з обвинуваченим досягає суду, то його вина вже визначена в процесі досудового розслідування слідчим та прокурором, що, на їх думку, виключає припущення щодо невинуватості особи, дозволяючи таким чином лише винній

¹ Див.: Freedman, The Professional Responsibility of The Prosecuting Attorney, 55 Geo L.J. 1030, 1034 (1967) [Електронний ресурс] – Режим доступу: http://law.indiana.edu/instruction/profession/doc/28_2.pdf

² Див.: Dr. George T. Felkenes. The Prosecutor: a Look at reality. Soughwestern University Law Review/ George T. Felkenes. – 1975 [Електронний ресурс] – Режим доступу: http://law.indiana.edu/instruction/profession/doc/28_2.pdf

особі пройти через систему. Вони допускають, що прокурор, який здійснює нагляд і ретельно вивчив справу на предмет наявності допустимих доказів проти обвинуваченого, не висуватиме в суді обвинувачення у злочині проти невинуватої особи. Початкове ототожнення обвинуваченої особи із «виною» («попереднє засудження» прокурором) має надзвичайно негативні наслідки для невинуватої особи, оскільки подальше її виправдання в очах насамперед прокурора надзвичайно складне та мало ймовірне.

Ще в 1966 р. за результатами спільної конференції Американських асоціацій адвокатів та правових шкіл учасники дійшли таких невтішних висновків: як правило, на практиці трапляється так, що на ранньому етапі здається ніби вже знайомий шаблон постає з конкретного доказу; звичний ярлик вже чекає на справу, і незалежно від майбутніх доказів він щільно приклеївся до неї; помилковим є припущення, що ця примітивна каталогізація обов'язково є результатом нетерпіння, упередженості чи розумових лінощів; часто причиною цього є зрозуміле бажання надати судовому розгляду певного порядку та відповідності, особливо зважаючи на відсутність чіткого стандарту належності та допустимості, за допомогою якого показання можна оцінити; але те, що на початку було сформоване як попередній діагноз, покликаний спрямовувати розслідування, швидко дослідити всі обставини справи, зробити чіткі висновки, далі залишає сильний відбиток у мозку тих, хто проводить розслідування; навіть якщо подальші докази говорять протилежне – їм не приділяється увага¹.

«Попереднє засудження» прокурором існуватиме доти, доки прокурор наділений дискреційними повноваженнями щодо обвинувачення особи у вчиненні злочину.

Прихильники «засуджувальної психології» свої погляди обґрунтовують тим, що немає сенсу починати кримінальне переслідування доти, доки прокурор не вірить у вину особи; аморальним є переслідувати особу аж доки прокурор не переконається в її винуватості. Оскільки в силу ст. 214 КПК України слідчий та прокурор уповноважені починати досудове розслідування, то їх припущення про невинуватість особи на цьому етапі вступатиме у протиборство з їх поведінкою.

Такі обґрунтування на користь «засуджувальної психології» суперечать пунктам 4–5 ч. 5 ст. 214 КПК України, котрі вимагають від прокурора та слідчого вносити до Єдиного реєстру досудових розслідувань короткий виклад обставин, що можуть свідчити про вчинене кримінальне правопорушення, та попередню правову кваліфікацію кримінального правопорушення. Тобто законодавець забороняє робити жодні попередні висновки про винуватість особи. Навіть повідомлення про підозру в розумінні ст. 276 КПК України не позбавляє прокурора та слідчого обов'язку шукати і брати до уваги виправдувальні докази.

¹ Див.: V. Countryman & T. Finman. American Bar Association & Association of American Law Schools, Report of the Joint Conference of the American Bar Association and the Association of American Law Schools on Professional Responsibility, in the Lawyer in Modern Society 188. – 1966.

Крім того, методика вимірювання успішності прокурора суперечить його конституційному покликанню та повністю виключає ознаку якості в його роботі. Число засуджень та тяжкість покарань як суть цієї методики є повністю аморальними та антилюдськими критеріями кількості. Такі методи не передбачені Законом України від 5 листопада 1991 р. «Про прокуратуру» та повністю суперечать присязі прокурора, яка містить такі слова: «Я, (прізвище, ім'я, по батькові) вступаючи на службу в прокуратуру, присвячую свою діяльність служінню Українському народові і Українській державі та урочисто присягаю: ... сумлінним виконанням своїх службових обов'язків сприяти утвердженню верховенства права, законності та правопорядку; захищати права і свободи людини та громадянина, інтереси суспільства і держави...» (ч. 2 ст. 46 Закону «Про прокуратуру»).

Водночас прокурор знаходиться під суттєвим впливом ієрархічної та чітко структурованої організації – прокуратури, яка характеризується політичними та бюрократичними ознаками. Зокрема, Генерального прокурора України призначає Президент України за погодженням з Верховною Радою України. У свою чергу Генеральний прокурор України призначає всіх нижчестоящих прокурорів аж до прокурора району.

Це – чітка бюрократична структура, яка характеризується високим рівнем спеціалізації, взаємозалежності та чітким підпорядкуванням. Прокурори мають спеціальні звання – від юриста 3 класу до державного радника юстиції України, що зумовлює відносини «керівник–підлеглий» та суттєво обмежує самостійність і незалежність прокурора в розумінні ст. 36 КПК України. Крім того, відповідно до ч. 3 ст. 48 Закону «Про прокуратуру» за порушення закону, неналежне виконання службових обов'язків чи вчинення ганебного вчинку прокурори і слідчі несуть відповідальність згідно з Дисциплінарним статутом прокуратури України, який затверджується Верховною Радою України. Частина 2 ст. 8 Дисциплінарного статуту прокуратури України встановлює, що винесення виправдувального вироку, повернення кримінальної справи для додаткового розслідування, скасування запобіжного заходу та інших процесуальних рішень тягне дисциплінарну відповідальність прокурорів і слідчих, якщо ними в процесі слідства були допущені недбалість або несумлінність. Суддя повністю або частково скасовує рішення прокурора чи слідчого прокуратури у разі незгоди із ним, яка формується на підставі внутрішнього переконання судді за результатами всебічного, повного та об'єктивного вивчення матеріалів справи. Тобто має місце оціночна категорія. Разом з тим можливість винесення судом рішень, внаслідок яких відповідно до ч. 2 ст. 8 Дисциплінарного статуту прокуратури України на прокурорів можуть накладатися дисциплінарні стягнення, безпосередньо передбачена КПК України як гарантія забезпечення прав і свобод людини і громадянина, що відповідно до ст. 3 Конституції України визначає зміст і спрямованість діяльності держави. Тому каральний характер наслідків вказаних рішень для прокурора є правовим нонсенсом, котрий і зумовлює «засуджувальну психологію» прокурора.

Декан юридичної школи Гарварду (1916-1936 рр.) Натан Роск'ю Паунд (Nathan Roscoe Pound) ще в 1953 р. дійшов висновку про несумісність державної служби та професійної правової роботи. «Не можна надто наполягати на тому, що ідея професії, виконання її функцій та мистецтва не сумісні з наглядом за ними з боку урядового бюро. Але професія презюмує свободу особи застосовувати мистецтво, яким вона володіє, на благо розвитку загальнолюдських цінностей. Науковець, філософ, вчитель та інші особи, які вільно, на свій лад застосовують власні знання, творчі здібності та тренувану уяву, не можуть бути підпорядкованими в адміністративній ієрархії, найнятими шукачами того, на що вкажуть наглядачі, такі особи мають шукати правду заради самої правди, спровоковану духом публічної служби, втіленням якої є їхня професія»¹.

Безперечно, прокуратура України, як і прокуратури розвинутих демократій, увібрала в себе найгірші ознаки бюрократичних державних структур. Навіть у США, де окружного (районного) прокурора обирають прямим голосуванням виборці округу, він намагається всіляко виправдати витрачені на його офіс бюджетні кошти, отримати максимум від кожного вкладеного у кримінальне переслідування долара, виправдовуючи таким чином використання кількості засуджень як критерій оцінки ефективності його роботи.

Ці обставини є серйозним тягарем прокурора, стають причинами стресів та емоційної неадекватності прокурорів. Наприклад, у разі виправдання особи або навіть висновку на судовому слідстві про неминучість виправдання у прокурора виникає злість як щодо судді, так і щодо підсудного².

У кожного прокурора відбувається рольовий конфлікт, зумовлений його статусом квазісудового службовця та адвоката в судах. Джерелом цього конфлікту є його повноваження щодо підтримання державного обвинувачення в суді та представництва інтересів громадянина або держави в суді. Як квазісудовий службовець прокурор зобов'язаний зберігати неупередженість та робити все можливе для звершення правосуддя. Як адвокат та невід'ємна складова змагальної системи – якісно працювати на громадянина або державу в особі її органів. Діяльність прокурора ускладнюється вічною дилемою: суспільство хоче убезпечити невинувату особу від кримінального переслідування, а винувату – від продовження злочинної діяльності. А квазісудова та адвокатська ролі прокурора тісно переплетені та активуються в одному місці – залі суду. Презентуючи справу, прокурор зобов'язаний займати відокремлену позицію, не допускати гарячуватості під час представлення доказів. Проте такий ідеал нечасто зустрічається. Як зізнався Д. Фелкенецу один із опитаних прокурорів: «Я віддаю перевагу даним

¹ Див.: R. Pound. The Lawyer from Antiquity to Modern Times. – 1953. – P. 361–362.

² Див.: Dr. George T. Felkenes. The Prosecutor: a Look at reality. Sounhwestern University Law Review. – 1975 [Електронний ресурс] – Режим доступу: http://law.indiana.edu/instruction/profession/doc/28_2.pdf

про попередні засудження особи як важкій артилерії проти особи, яку маю намір потопити у глибокій воді»¹.

Із запровадженням в Україні інституту кримінального провадження на підставі угод значно розширилися квазісудові функції прокурора. Зокрема, стало можливим укладати угоди про визнання винуватості за результатами переговорів прокурора та підозрюваного/обвинуваченого. Проте американський досвід укладання таких угод показує, що вони не є справедливою формою розв'язання конфлікту, оскільки прокурор може свідомо висунути перебільшений обсяг обвинувачення з метою досягнення угоди про визнання винуватості без судового розгляду справи². Така тактика є результатом вирішення прокурором рольового конфлікту в його професії. В результаті цього конфлікту утворюється аномія, що може призвести до ігнорування прокурором його квазісудової ролі або звести її лише до прийняття рішення про початок кримінального переслідування.

Один з американських прокурорів чесно зізнався: «Часто можна почути ототожнення прокурора з квазісудовим службовцем. В основному – це правда. Але про це ототожнення, як правило, згадують в критичному світлі, коли в суді прокурор з усіх сил захищає інтереси держави та уряду. В цей момент більшість квазісудових функцій прокурора давно канули в забуття, а сам він постає палким захисником інтересів свого клієнта. Кано́ни прокурорської етики визначають прокурорську роботу таким чином: «Найперший обов'язок прокурора – не засудити, а забезпечити звершення правосуддя». Саме таким чином ми і сприймаємо свою роботу. Це визначення переважно діє, особливо коли справа вперше потрапляє до офісу прокурора та готується для представлення Великому суду присяжних. Саме тут ми і здійснюємо нашу судову роль, приймаючи рішення продовжувати кримінальне переслідування чи ні. Коли ми вирішуємо продовжувати кримінальне переслідування – це і є нашим баченням того, як має звершитися правосуддя. Ці рішення приймаються лише після нашого переконання про винуватість особи»³.

Із запровадженням в Україні інституту присяжних нагальним стало питання з'ясування особливості взаємодії присяжних з прокурором. У цьому контексті доцільно звернутися до досвіду країн англо-саксонської системи права. Так, колишній окружний прокурор США а нині викладач правових дисциплін в коледжі Брістоль штату Массачусетс, доктор права Джеймс Сільвер (James Silver) у своєму блозі на сайті «Психологія сьогодні» зазначає: «Прокурори – не репортери, вони не просто озвучують факти перед

¹ Див.: Freedman, The Professional Responsibility of The Prosecuting Attorney, 55 Geo L.J. 1030, 1034 (1967) [Електронний ресурс] – Режим доступу: http://law.indiana.edu/instruction/profession/doc/28_2.pdf

² Див.: Там само.

³ Див.: Seymour. Why Prosecutors Act Like Prosecutors. 11 record of N.Y.C.B.A. 302, 312-13. – 1956 [Електронний ресурс] – Режим доступу: http://law.indiana.edu/instruction/profession/doc/28_2.pdf

присяжними. Вони – адвокати, які важко працюють заради отримання результату – обвинувального вироку. Як і кожен, хто намагається переконати публіку, прокурори пристосовують свої аргументи, мову, поведінку в угоду 12 обличчям, які споглядають на них з лави присяжних. Вони навіть підбирають своїх свідків залежно від складу присяжних. Якщо будь-який прокурор говорить вам, що він ніколи не надавав перевагу свідку А. над свідком Б., тому що свідок А. – жінка, молода людина або афро-американець – то він брехун»¹.

Вищеперелічені обставини впливають на мотивацію прокурора, яка у свою чергу спрямована на досягнення цілей, що суперечать конституційному статусу прокурора. Об'єктом цієї діяльності прокурора є рішення судді.

ЧЕРНОВСЬКИЙ О. Організаційно-психологічні аспекти взаємодії судді з прокурором.

У статті досліджено психологічні чинники впливу на взаємодію судді з прокурором, встановлено їх причини та наслідки, визначено «засуджувальну психологію» як основний виклик конституційному статусу прокурора.

Ключові слова: прокурор, суддя, «засуджувальна психологія».

ЧЕРНОВСКИЙ А. Организационно-психологические аспекты взаимодействия судьи и прокурора.

В статье исследованы психологические факторы влияния на взаимодействие судьи и прокурора, установлены их причины и следствие, определена «обвинительная психология» как основной вызов конституционному статусу прокурора.

Ключевые слова: прокурор, судья, «обвинительная психология».

CHERNOVSKII O. Organizational and psychological cooperation aspects of judge with prosecutor.

The article researches psychological impact aspects on judge-prosecutor cooperation, defines its causes and consequences, focuses on “conviction psychology” as a main challenge to constitutional status of the prosecutor.

Key words: prosecutor, judge, “conviction psychology”.

¹ Див.: Там само.